

SXEDIO.G17

26.2.1957: Η ΚΥΠΡΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΣΤΑ ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΜΕ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΖΗΤΕΙΤΑΙ Η ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΥΝΟΜΙΛΙΩΝ. ΟΙ ΒΡΕΤΑΝΟΙ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ

Ενώ στο παρασκήνιο οι Βρετανοί προσπαθούσαν να προωθήσουν το Σύνταγμα Ράντιγκλιφ που προέβλεπε εγκαθίδρυση συστήματος αυτοκυβέρνησης με πρωθυπουργό, υπουργούς και Βουλή, στα Ηνωμένα Έθνη άρχισε να προωθείται η νέα προσφυγή που είχε καταθέσει η ελληνική Κυβέρνηση υπό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, ευθύς μετά την εξορία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και τριών συνεργατών του στις Σεύχέλλες.

Η Βρετανία έκαμε μια προσπάθεια να προβάλει το συνταγματικό της σχέδιο στα Ηνωμένα Έθνη, αλλά ο Έλληνας πρωθυπουργός, επιμένοντας στην αυτοδιάθεση, των Κυπρίων απέρριπτε κάθε ιδέα και επέμενε σε συζήτηση του κυπριακού στα Ηνωμένα Έθνη.

Στην προσπάθειά του να επιτύχει τους στόχους του ο Καραμανλής έθεσε τις θέσεις του στους αμερικανούς και ζήτησε τη βοήθεια τους για να ασκήσουν πίεση στους βρετανούς τονίζοντας ότι θα αναγκαζόταν να στραφεί προς τους ανατολικούς προκειμένου να επιτύχει αυτό που ήθελε, παρ' όλον ότι προτιμούσε όπως το όλο θέμα μείνει μέσα στα συμμαχικά πλαίσια.

Για να προωθήσει το κυπριακό ο Κωνσταντίνος Καραμανλής πραγματοποίησε ταξίδι στις Ηνωμένες Πολιτείες (9-23 Νοεμβρίου 1956) στο πλαίσιο του οποίου μίλησε και στη Γενική συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών όπου αναφέρθηκε σε έκταση για το Κυπριακό και καθόρισε τις θέσεις της Ελλάδας.

Ήταν η πρώτη φορά που ένας πρωθυπουργός έπαιρνε τόσο ζεστά το Κυπριακό και το ήγειρε στα Ηνωμένα Έθνη προσωπικά- πέραν του ότι το είχε εγείρει και στις συνομιλίες του με τους αμερικανούς επισήμους και προσωπικά στον αμερικανό Πρόεδρο

Ντουάϊτ (Αϊκ) Αϊ ζενχάουερ.

Στις επαφές του με τους αμερικανούς προσπάθησε επίσης να διερευνήσει τις απόψεις τους παρόλον ότι του είπαν ότι δεν είχαν γνώμη παρά μόνο ότι προσπαθούσαν να βρουν λύση στο κυπριακό.

Σε μια ευρεία σύσκεψη που έγινε στο Στέϊτ Ντιπάρμεντ ο Καραμανλής συνομίλησε με μεγάλη ομάδα αμερικανών επισήμων επικεφαλής των οποίων ήταν ο Χέρμπερτ Χούβερ που αναπληρούσε τον ασθενούντα υπουργό Εξωτερικών Φόστερ Ντάλλες και ο αναπληρωτής υφυπουργός Ρόμπερτ Μέρφυ.

Σύμφωνα με το πρακτικό της συζήτησης που παραθέτει ο Καραμανλής στο Αρχείο του (Αρχείο Καραμανλή, τόμος 2 σελ. 196) έγινε η ακόλουθη συζήτηση:

Κ. Καραμανλής: Ποία ήταν κατά τη γνώμη σας μία τιμιά λύσις του Κυπριακού;

Μέρφυ: Δεν έχουμε γνώμην επ' αυτού. Εκείνον το οποίον προσπαθούμε είναι να εύρωμεν λύσιν ικανοποιούσαν τας απόψεις όλων των ενδιαφερόμενων.

Κ. Καραμανλής: Παρά τας βιαιότητες, τας απειλάς και τας προσβολάς που υπέστη η Ελλάς η Κυβέρνηση μου ετήρησεν επιμόνως στάσιν μετριοπαθή. Οφείλω να σημειώσω ότι όλοι οι αμερικανοί με τους οποίους συνωμίλησα κατά καιρούς, παρεδέχθησαν το δίκαιον μας, επιφυλασσόμενοι μόνον ως προς την επικαιρότητα του ζητήματος ότι οι σύμμαχοι θα αντιληφθούν τα σφάλματά των και θα δείξουν κατανόησιν. Μετά 14μηνον όμως, από της αναλήψεως της αρχής υπ' εμού, ο ελληνικός λαός έχει το δικαίωμα να διερωτάται πού είναι αυτή η κατανόησις. Πρέπει να εννοήσητε ότι δεν δύναμαι να προβώ εις παραχωρήσεις επί του εθνικού τούτου ζητήματος.

Μέρφυ: Ααγνωρίζομεν και εκτιμούμεν πλήρως την μετριοπάθειαν της ελληνικής Κυβερνήσεως και τας προσπαθείας σας, αλλά δεν βλέπομεν τι δύναμεθα να πράξωμεν τώρα, και τούτο διά λόγους προφανείς. Νομίζομεν ότι μία προσπάθεια συνεννοήσεως με την Τουρκίαν θα είχεν αγαθά αποτελέσματα.

Κ. Καραμανλής: Επιθυμώ να τοποθετήσω το Κυπριακό επί των εξής βάσεων:

α). Ποίος έχει δίκαιον. Ο κυπριακός λαός και η Ελλάδα έχουν το δίκαιον απολύτως με το μέρος των, όχι μόνον θεωρητικώς αλλά και πρακτικώς, διότι εκείνα τα οποία προτείνομεν συνδυάζουν την εκπλήρωσιν των πόθων του κυπριακού λαού, αλλά και τα συμφέροντα των συμμάχων. Εάν εζητούσαμε κάτι το οποίον θα αντέκειτο εις τα συμφέροντα της Τουρκίας και της Αγγλίας, θα ηδύνασθε να μας αντικρούσετε ότι έχομεν θεωρητικώς δίκαιον, αλλά ότι το δίκαιον μας έρχεται εις αντίφασιν με τα συμφέροντα των συμμάχων. Τα συμφέροντα ταύτα είναι η διατήρησις της στρατηγικής σπουδαιότητος της νήσου και η προστασία της τουρκικής μειονότητος, και έχομεν την πεποίθησιν ότι τα συμφέροντα ταύτα έτυχον πλήρους εγγυήσεως εκ μέρους της ελληνικής Κυβερνήσεως. Οι Τούρκοι είναι οι τελευταίοι που δικαιούνται να ομιλήσουν περί Κύπρου. Πρώτος είναι ο κυπριακός λαός, δευτέρα η Αγγλία, ήτις κατέχει την νήσον, τρίτη είναι η Ελλάδα διότι η πλειοψηφία των κατοίκων είναι Έλληνες και τελευταία, όπως είπα η Τουρκία.

β). Ποίαι αι συνέπειαι του Κυπριακού. Εκτός των γνωστών δυσαρέστων καταστάσεων, τας οποίας εδημιούργησε το Κυπριακόν, εν σχέσει προς το Βαλκανικόν Σύμφωνον προς την βορειατλαντικήν συμμαχίαν, φοβούμαι ότι το Κυπριακόν θα προκαλέση ακόμη πλέον δυσαρέστους καταστάσεις εις το μέλλον. Διά τούτο πιστεύω ότι ο χρονικός παράγων είναι σπουδαιότατος και ότι πρέπει το ταχύτερον να ευρεθή μια λύσις.

Μέρφυ: Μήπως έχετε κατά νουν συγκεκριμένον τινά χρονικόν σταθμόν; Π. χ. τον προσεχή Δεκέμβριον;

Κ. Καραμανλής: Οχι. Η σκέψις μου ήτο γενικής φύσεως. Δυστυχώς, όμως ουδεμίαν ευρίσκομεν ανταπόκρισιν εκ μέρους των Αγγλων. Μίαν εβδομάδα μετά τας εκλογάς εν Ελλάδι, κατά τας οποίας ανεδείχθη νικηφόρος η παρούσα Κυβέρνησις, οι Αγγλοι, αντί να διευκολύνουν την θέσιν αυτής,

προέβησαν εις την απαγωγήν του Αρχιεπισκόπου καταστήσαντες ούτω την θέσιν μας έτι δυσχερεστέραν. Προ καιρου ωμίλουν με τον κ. Χόλμς και του επρότεινα όπως το δημοψήφισμα, διά του οποίου ο κυπριακός λαός θα απεφάσιζε περί της τύχης του, καθορισθή δι' απ' ευθείας συνεννοήσεως μεταξύ αγγλικής και κυπριακής Κυβερνήσεως ή μέσω του ΝΑΤΟ. Νομίζω ότι καλυτέραν απόδειξιν των καλών μας διαθεσεων έναντι των συμμάχων δεν ηδυνάμεθα να δώσωμεν. Παρά ταύτα, και η πρότασις μου αύτη έμεινε άνευ αποτελεσματος. Ούτω δεν μας απομένει παρά η οδός των Ηνωμένων Εθνών.

Μέρφυ: Η θέσις μας είναι σαφής. Υποστηρίζομεν την άποψιν ότι ο λαός της Κύπρου δικαιούται ν' αυτοκυβερνηθή.

Κ. Καραμανλής: Μετά πάροδον **3** έως **6** μηνών η καστάστασις θα χειροτερεύση πολύ. Η Κύπρος εχρησιμοποιήθη ήδη ως βάσις εκκινήσεως εναντίον της Μέσης Ανατολής. Απέφυγα να προβώ εις δημόσια εν προκειμένω σχόλια, ίνα μη δυσχεράνω την κατάστασιν. Πρέπει όμως η λύσις να δοθή ταχέως και εγκαίρως. Εάν δεν βοηθήσητε εις τας αμέσως προσεχείς μήνας, η ελληνική Κυβέρνησις οφείλει να δώση μάχην κατά την ουσιαστικήν συζήτησιν εις τα Ηνωμένα Εθνη εις τα οποία, όπως σας είπα, ηναγκάσθημεν να προσφύγωμεν. Κατά την μάχην αυτήν θα είμεθα υποχρεωμένοι να κολακεύσωμεν εχθρούς και να πολεμήσωμεν φίλους. Πιστεύω ότι έχω το διαίωμα να ζητήσω την συμπαραστάσιν σας. Είμαι μετριοπαθής και προπαθώ να αποκαταστήσω τας φυσιολογικάς συμμαχίας και φιλίαν θέτει εν κινδύνω το γόητρον των. Είμαι βέβαιος ότι, εάν το ζήτημα παρέμενε τοποθετημένον εις αποκλειστικώς πλιτικόν πλαίσιον, θα ελύετο εντός **24** ωρών. Είσθε εις θέσιν να βοηθήσητε, λέγοντες εις τους Αγγλους ότι, εάν δεν δώσουν λύσιν, θα μας υποστηρίξητε κατά την ουσιαστικήν συζήτησιν.

Δεν προσήλθον εις την σύσκεψιν ταύτην με συγκεκριμένα αιτήματα. Σας εξέθεσα την σκέψιν μου και ελπίζω να εννοήσητε διατί υπεχρεώθημεν να προσφύγωμεν εις τα Ηνωμένα Εθνη. Δεν επιθυμώ αι

ισχυραί συμμαχίαι και φιλίαι μας να διακοπούν. Διά να επιτύχωμεν τούτο πρέπει να μας βοηθήσητε. Η βοήθειά σας θα δοθή όχι μόνον δια λόγους δικαιοσύνης, αλλά και διά λόγους πολιτικούς.

Μέρφυ: Τους αυτούς παραγοντας σκεπτόμεθα και ημείς και συγκεκριμένως ότι το έτερον μέρος (η Ρωσία) θα εκμεταλλευθή την κατάστασιν. Προσπαθούμεν διά παντός μέσου να ευρεθή μία λύσις.

Κ. Καραμανλής: Προσπαθήσετε να επιτύχητε την απελευθέρωσιν του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Χωρίς αυτόν ουδεμία διαπραγματεύσις δύναται να επιτύχη. Αντιθέτως, ότι, δεχθή αυτός θα το δεχθή και ο κυπριακός λαός. Εάν οι Βρεττανοί ήθελον να επιδείξουν καλήν πίστιν, θα απηλευθέρωνον τον Μακάριον διευκολύνοντας ούτω περαιτέρω εξελίξεις.

Μέρφυ: Δυνάμεθα να εξετάσωμεν τούτο με τους φίλους μας.

Κ. Καραμανλής: Θα παρεκάλουν να προσπαθήσητε μετά κάποιας επιμονής. Οφείλω να σημειώσω ότι χθες εις το **Steering committee** της Γενικής Συνελεύσεως θα ηδυνάμεθα να προκαλέσωμεν μάχην και να καταγάγωμεν νίκην. Δεν το επράξαμεν διότι δεν επιδιώκομεν ευκόλους νίκας, αλλά ουσιαστικήν λύσιν του ζητήματος.

Μέρφυ: Αναγνωρίζομεν την μεγάλην πολιτικότητα σας. Θα καταβάλωμεν όλας τας δυνατάς προσπάθειάς, διότι πιστεύομεν ότι δεν έχομεν τίποτε να κερδίσωμεν από την παράτασιν της παρούσης καταστάσεως. Εν τούτοις δεν δυνάμεθα να παραγνωρίσωμεν το γεγονός ότι αι επερχόμεναι εβδομάδες δεν είναι ευνοϊκαί. Αλλά θα προσπαθήσωμεν. Οπως είπατε, ο χρονικός παράγων είναι σπουδαιότατος".

Ο Καραμανλής συναντήθηκε στη συνέχεια και με τον πρόεδρο Αϊζενχάουερ με τον οποίο συζήτησε επίσης το κυπριακό και το θέμα της απελευθέρωσης του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου από την εξορία στις Σεϋχέλλες και στη συνέχεια προσφώνησε στις 22 Νοεμβρίου τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών

όπου έθεσε ωμά το κυπριακό πρόβλημα και ιδιαίτερα το αίτημα για αυτοδιάθεση του κυπριακού λαού (Α.Κ.σελ. 207):

"Μεταξύ των ιδεωδών του Χάρτου και της πραγματικότητας έχει ανοιχθή απέραντο χάσμα. Αι μεγάλοι δυνάμεις αγνοούν τον Χάρτην, οσάκις αι διατάξεις του αντιτίθενται εις τα άμεσα συμφέροντα των. Δύναμαι να αναφέρω πλείστα παραδείγματα παραβιάσεως του Χάρτου υπό διαφόρων δυνάμεων. Περιορίζομαι όμως να αναφέρω μίαν περίπτωση, η οποία είναι φυσικόν να με συγκινή ιδιαιτέρως ως εκπρόσωπον της Ελλάδος. Η Ελλάς αγωνιζομένη διά την εφαρμογήν της αυτοδιαθέσεως εις τους ομοεθνείς της εν Κύπρω, συναντά επίμονον έλλειψιν κατανοήσεως εκ μέρους μιας μεγάλης δυνάμεως, η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των πρώτων, αι οποίαι υπέγραψαν τον Χάρτην. Εξ ετέρου η Ελλάς προσέκοψεν επίσης μέχρι τούδε εις σημαντικές δυσκολίας εν τη προσπάθεια της όπως πείση τα Ηνωμένα Έθνη να δώσουν εποικοδομητικήν λύσιν εις το κυπριακόν ζήτημα λύσιν σύμφωνον προς τας αρχάς του Χάρτου. Διότι τα Ηνωμένα Έθνη ευρίσκονται εν αδυναμία να επιβάλουν μίαν δυσάρεστον εις μίαν μεγάλην δύναμιν, αλλά δικαίαν, λύσιν. Εάν η Κύπρος κατείχετο από χώραν μικράν, όπως η Ελλάς, ο Οργανισμός δεν θα είχε δυσκολίαν να επιλύση το ζήτημα. Εν σχέσει προς το ζήτημα τούτο της Κύπρου θεωρώ χρήσιμον να διατυπώσω και τας κατωτέρω παρατηρήσεις:

Ουδείς- ούτε η κατέχουσα δύναμις- αμφισβητεί το γεγονός ότι το αίτημα του κυπριακού λαού, όπως ζήση ελεύθερος είναι λογικόν, ηθικόν και νόμιμον. Οι αντιτιθέμενοι όμως εις την ελληνικήν προσφυγήν έχουν δημιουργήσει, είτε ηθελημένως είτε αθελήτως, σύγχυσιν η παρεξηγήσεις περί το θέμα. Εν πρώτοις, λέγεται ότι η Ελλάς εδημιούργησε το κυπριακόν ζήτημα ως ζήτημα διεθνές.

Τούτο είναι αναληθές. Επί μακράν σειράν ετών η Ελλάς αντέστη εις τα επίμονα αιτήματα των Κυπρίων όπως θέση υπ' όψιν της διεθνούς κοινότητος τα

δικαιότατα αιτήματα των. Προσεπάθησεν επίσης επί μακρόν η Ελλάς να εξεύρη λύσιν διά φιλικών διαπραγματεύσεων εντός του πλαισίου της παλαιάς ελληνοαγγλικής φιλίας. Μόνον δε προ διετίας, όταν εκ της ανενδότου στάσεως της σημερινής Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου επείσθη η Ελλάς ότι πάσα προσπάθεια προς συμβιβασμόν είναι ματαία, μόνον προσέκρουσεν εις τα συχνάκις επαναληφθέντα "ουδέποτε" της βρετανικής αποικιοκρατίας τότε μόνον απεφάσισε να παρουσιάση το κυπριακόν αίτημα εις τα Ηνωμένα Έθνη. Το Κυπριακόν αίτημα δεν το ήγειρεν η Ελλάς, αλλ' αυτός ούτος ο κυπριακός λαός, ο οποίος ζητεί την άρσιν του αποικιακού ζυγού και την εφαρμογήν των αρχών του Χάρτου. Ελέχθη επίσης ότι η Ελλάς χρησιμοποιεί το κυπριακόν ζήτημα εν τη επιδιώξει εδαφικής της επεκτάσεως. Ως υπεύθυνος εκπρόσωπος της Ελλάδος απορρίπτω τον ισχυρισμόν τούτον κατηγορηματικώς. Η Ελλάς εις ουδέν απολύτως πλεονέκτημα αποβλέπει. Διά την Ελλάδα το κυπριακόν ζήτημα δεν είναι επιχείρησις. Είναι καθήκον. Η απελευθέρωσις οιοσδήποτε υποδούλου λαού είναι καθήκον παντός ελευθέρου Έθνους. Ο κυπριακός λαός είναι λαός ευγενής, με μέγαλον παρελθόν και ανώτερον πολιτισμόν, έχει δε δικαίωμα να αποφασίση κι'αυτός ελευθέρως περί της μελλοντικής του τύχης. Η Ελλάς, πέραν της ελευθερίας του κυπριακού λαού ουδέν άλλο ζητεί. Θα αναγνωρίση οιανδήποτε απόφασιν, την οποίαν θα λάβουν οι Κύπριοι"

(Μεταγλώττιση)

"Μεταξύ των ιδεωδών του Χάρτη και της πραγματικότητας έχει ανοιχθεί απέραντο χάσμα. Οι μεγάλες δυνάμεις αγνοούν τον Χάρτη, όσες φορές οι διατάξεις του αντιτίθενται στα άμεσα συμφέροντα τους. Μπορώ να αναφέρω πολλά παραδείγματα παραβίασης του Χάρτη από διάφορες δυνάμεις. Περιορίζομαι όμως να αναφέρω μια περίπτωση, η οποία είναι φυσικό να με συγκινεί ιδιαιτέρως ως εκπρόσωπο

της Ελλάδας. Η Ελλάδα αγωνιζόμενη για την εφαρμογή της αυτοδιάθεσης στους ομοεθνείς της στην Κύπρο, συναντά επίμονη έλλειψη κατανόησης από μέρους μιας μεγάλης δύναμης, η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των πρώτων, οι οποίες υπέγραψαν τον Χάρτη. Εφετέρου η Ελλάδα προσέκοψε επίσης μέχρι τώρα σε σημαντικές δυσκολίες στην προσπάθεια της να πείσει τα Ηνωμένα Έθνη να δώσουν εποικοδομητική λύση στο κυπριακό ζήτημα, λύση σύμφωνη προς τις αρχές του Χάρτη. Διότι τα Ηνωμένα Έθνη βρίσκονται σε αδυναμία να επιβάλουν μια δυσάρεστη σε μια μεγάλη δύναμη, αλλά δίκαιη, λύση. Εάν η Κύπρος κατεχόταν από μικρή χώρα, όπως η Ελλάδα, ο Οργανισμός δεν θα είχε δυσκολία να επιλύσει το ζήτημα. Σε σχέση με το ζήτημα αυτό της Κύπρου θεωρώ χρήσιμη να διατυπώσω και τις κατωτέρω παρατηρήσεις:

Κανένας- ούτε η κατέχουσα δύναμη-αμφισβητεί το γεγονός ότι το αίτημα του κυπριακού λαού, όπως ζήσει ελεύθερος είναι λογικό, ηθικό και νόμιμο. Οι αντιτιθέμενοι όμως στην ελληνική προσφυγή έχουν δημιουργήσει, είτε ηθελημένα είτε αθέλητα, σύγχυση ή παρεξηγήσεις για το θέμα. Πρώτα, λέγεται ότι η Ελλάδα δημιούργησε το κυπριακό ζήτημα ως ζήτημα διεθνές.

Τούτο είναι αναληθές. Επί μακράν σειράν ετών η Ελλάδα αντέστη στα επίμονα αιτήματα των Κυπρίων όπως θέσει υπ' όψη της διεθνούς κοινότητας τα δικαιώματα αιτήματα τους. Προσπάθησε επίσης επί μακρόν η Ελλάδα να βρει λύση με φιλικές διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της παλιάς ελληνοαγγλικής φιλίας. Μόνο δε πριν από διετία, όταν από την ανένδοτη στάση της σημερινής Κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου πείσθηκε η Ελλάδα ότι κάθε προσπάθεια προς συμβιβασμό είναι μάταιη, μόνο προσέκρουσε στα "ουδέποτε" της βρετανικής αποικιοκρατίας που επαναλήφθηκαν συχνά, τότε μόνο αποφάσισε να παρουσιάσει το κυπριακό αίτημα στα Ηνωμένα Έθνη. Το Κυπριακό αίτημα δεν το ήγειρε η Ελλάδα, αλλ' αυτός ο ίδιος ο κυπριακός λαός,

ο οποίος ζητεί την άρση του αποικιακού ζυγού και την εφαρμογή των αρχών του Χάρτου. Ελέγχθη επίσης ότι η Ελλάδα χρησιμοποιεί το κυπριακό ζήτημα στην επιδίωξη εδαφικής της επέκτασης. Ως υπεύθυνος εκπρόσωπος της Ελλάδας απορρίπτω τον ισχυρισμό αυτό κατηγορηματικά. Η Ελλάδα σε κανένα απολύτως πλεονέκτημα δεν αποβλέπει. Για την Ελλάδα το κυπριακό ζήτημα δεν είναι επιχείρηση. Είναι καθήκον. Η απελευθέρωση οποιουδήποτε υπόδουλου λαού είναι καθήκον κάθε ελεύθερου Έθνους. Ο κυπριακός λαός είναι λαός ευγενής, με μεγάλο παρελθόν και ανώτερο πολιτισμό, έχει δε δικαίωμα να αποφασίσει κι'αυτός ελεύθερα για τη μελλοντική του τύχη. Η Ελλάδα πέρα από την ελευθερία του κυπριακού λαού τίποτε άλλο δεν ζητεί. Θα αναγνωρίσει οποιαδήποτε απόφαση, την οποία θα λάβουν οι Κύπριοι"

Ο Καραμανλής έφυγε ικανοποιημένος από τις επαφές του στα Ηνωμένα Έθνη και ανέμενε το καλύτερο για την τύχη της προσφυγής που είχε καταθέσει για τους Κυπρίους.

Η μήνι των Αγγλων που θεωρούσαν το σχέδιο συντάγματος σαν πρώτο βήμα για μια λύση εκδηλώθηκε στην Πολιτική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών που συνήλθε στις **3 Ιανουαρίου 1957**, ένα σχεδόν χρόνο μετά την εξορία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, για να καθορίσει την ημερήσια διάταξη των θεμάτων που θα συζητούντο.

Ο αντιπρόσωπος της Κολομβίας δασκαλεμένος πρότεινε προς συζήτηση μόνο δυο θέματα: Του Κορεατικού και του αφοπλισμού και αργότερα θα αποφάσιζε ποια θέματα θα συζητούσε.

Την πρόταση του υποστήριξαν οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Αγγλία. Η Ελλάδα αντέδρασε σθεναρά και ο υπουργός άνευ Χαρτοφυλακίου της Ελλάδας Γρηγόρης Κασσιμάτης, μια και ο υπουργός Εξωτερικών Ευάγγελος Αβέρωφ απουσίαζε στην Αθήνα, κατήγγειλε ότι διαπίστωνε προσπάθεια παραμερισμού ζωτικών αποικιακών ζητημάτων.

Ο Κασιμάτης πρότεινε όπως στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνονταν επίσης τόσο το Κυπριακό όσο και το Αλγερινό, ελπίζοντας ότι θα εξασφάλιζε με την πρόταση του και τις ψήφους περισσότερων αραβικών χωρών.

Ο Κολομβιανός αντιπρόσωπος επέμενε ανεξήγητα και τότε οι προτάσεις τέθηκαν σε ψηφοφορία. Η ζυγαριά δεν έγειρε σε καμιά πλευρά. Είκοσι εννέα χώρες ψήφισαν υπέρ και των δυο προτάσεων, ενώ άλλες 14 απέσχον και στις δυο ψηφοφορίες.

Ήταν σημαντικό όμως αυτό για την Ελλάδα. Γιατί αγωνιζόμενη εναντίον ουσιαστικά των αγγλοαμερικανών είχε κατορθώσει να επιπλεύσει.

Ακολούθησε παζάρεμα και έπειτα από τροποποιητική πρόταση του αντιπροσώπου του Λιβάνου εγκρίθηκε όπως συζητηθούν από την Πολιτική Επιτροπή κατά σειράν το Κορεατικό, ο Αφοπλισμός, το Αλγερινό, το Κυπριακό και το πρόβλημα της Δυτικής Νέας Γουινέας.

Η νέα νίκη ήταν σημαντική στην εξέλιξη της πορείας της μάχης στα Ηνωμένα Έθνη, δεδομένου ότι μέχρι εκείνη τη στιγμή η Ελλάδα είχε την υποστήριξη, και το δήλωσαν σαφώς δημόσια, των ηγετών της Γιουγκοσλαβίας Στρατάρχη Τίτο, του πρωθυπουργού των Ινδιών Παντίτ Νεχρού και του ηγέτη της Αιγύπτου Γκαμάλ Αμπτέλ Νάσσερ που είχε στο μεταξú ανακηρυχθεί Πρόεδρος της Αιγύπτου.

Επρόκειτο για τρεις ηγετικές μορφές που έπαιζαν σημαντικό ρόλο στις διάφορες ομάδες χωρών και μπορούσαν να επηρεάσουν ψήφους.

Ένα σοβαρό πρόβλημα όμως παρουσιάστηκε που απειλούσε την ελληνική προσφυγή: Η Σοβιετική Ένωση που δεν είχε φέρει ένσταση να συζητηθεί η προσφυγή στην Πολιτική Επιτροπή, παρόλον ότι όπως είπε ο αντιπρόσωπος της, θα προτιμούσε να συζητηθεί κατ' αρχήν το θέμα του αφοπλισμού, προσπάθησε να εξαγοράσει την ψήφο της που θα έδιδε υπέρ της ελληνικής προσφυγής.

Η Σοβιετική Ένωση ζήτησε από την Ελλάδα να

υποστηρίξει το σοβιετικό ψήφισμα με το οποίο καταδικαζόταν η αμερικανική ανάμιξη στη Μέση Ανατολή και ιδιαίτερα στο Σουέζ και σε ανταλλαγμα θα υποστήριζε την ελληνική προσφυγή.

Η Ελλάδα, παρά τη μεγάλη ανάγκη ψήφων που είχε, δεν δέχθηκε το παζάρι των ψήφων, γιατί ως σύμμαχος και μέλος στο NATO, ενώ βρισκόταν σε αντιδικία με τις ΗΠΑ και τη Βρετανία, δεν ήθελε να τις καταδικάσει με ψήφισμα που θα κατέθετε ο ανατολικός συνασπισμός.

Τη σοβιετική πρόταση όπως και τη θέση της Ελλάδας αποκάλυψε στην Αθήνα πολύ αργότερα, στις **31** Φεβρουαρίου, εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβέρνησης ο οποίος δεν έδωσε συνέχεια στο επεισόδιο.

Ωστόσο, όταν η πρόταση της Ελλάδας τέθηκε στη Γ. Επιτροπή στις **6** Φεβρουαρίου **1957** και με την οποία ζητούσε όπως καθορισθεί νέα διαδικασία με την οποία θα επιτρεπόταν στα κράτη-μέλη του ΟΗΕ να υποβάλουν παράπονα εναντίον άλλων κρατών-μελών για παραβιάσεις της συνθήκης για τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν πήρε αρνητική ψήφο, αλλά λευκή, από το σοβιετικό συνασπισμό χωρών και έτσι εξασφάλισε **47** ψήφους υπέρ και **7** εναντίον με **15** αποχές.

Η θέση της Σοβιετικής Ένωσης όπως καθορίστηκε προηγούμενα μετά την απόρριψη της πρότασης της προς την Ελλάδα ήταν ότι θα ψήφιζε υπέρ της ελληνικής προσφυγής εκτός εάν η Ελλάδα θα ζητούσε τη μη εγκατάσταση στρατιωτικών βάσεων στην Κύπρο είτε της Αγγλίας είτε του NATO γενικότερα.

Η ελληνική πρόταση ως σχέδιο απόφασης προέβλεπε:

"Η Γενική Συνέλευση,

αφού εξέτασε το ζήτημα της Κύπρου,

αναγνωρίζει το δικαίωμα αυτοδιάθεσης του λαού της Κύπρου, σύμφωνα προς τους σκοπούς και τις αρχές του χάρτη των Ηνωμένων Εθνών,

έχοντας υπόψη ότι η κατάσταση στην Κύπρο έχει σοβαρά επιδεινωθεί,

επίσης δε ότι η δημιουργία συνθηκών ελευθερίας και ειρήνης στη νήσο όχι μόνο είναι

ζωτικής σημασίας για το λαό της Κύπρου, αλλά και ενδιαφέρει όλους τους λαούς της ανατολικής Μεσογείου,

έχοντας δε περαιτέρω υπόψη ότι μια δίκαιη λύση του ζητήματος της Κύπρου θα συντελέσει στην ειρήνη και τη σταθερότητα της περιοχής αυτής,

εκφράζει την ευχή όπως δοθεί στο λαό της Κύπρου η δυνατότητα να καθορίσει το ίδιο του μέλλον με την άσκηση του δικαιώματος προς αυτοδιάθεση".

Η συζήτηση του Κυπριακού στην Πολιτική Επιτροπή άρχισε στις **18** Φεβρουαρίου **1957** και κράτησε μέχρι τις **22** του μήνα. Η συζήτηση ήταν θυελλώδης και σ' αυτήν εκτέθηκαν αναλυτικά οι θέσεις όλων των πλευρών. Η Ελλάδα αγνωσίστηκε για την έκδοση ψήφισματος υπέρ της αυτοδιάθεσης της Κύπρου και αποστολής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για να εξετάσει την κατάσταση στη νήσο, ενώ η Αγγλία ζήτησε τη λήψη μέτρων, ώστε να παρεμποδισθεί η Ελλάδα, από του να βοηθά τους κυπρίους.

Η Τουρκία και η Αγγλία επανέλαβαν τις κατηγορίες τους εναντίον της Ελλάδας ότι υποκινούσε τη βία στην Κύπρο και αντετάχθησαν στην Ένωση μέχρι τέλους.

Τελικά η Επιτροπή ενέκρινε συμβιβαστικό ψήφισμα που κατέθεσε ύστερα από οργιώδες παρασκήνιο ο Ινδός υπουργός Εξωτερικών Κρίσνα Μένον, το οποίο δέχθηκαν όλοι με ικανοποίηση.

Το ψήφισμα που εξασφάλισε **76** ψήφους υπέρ και μόνο δυο αποχές εξέφραζε την επιθυμία ότι θα εξευρισκόταν ειρηνική λύση του Κυπριακού και ότι οι διαπραγμαατεύσεις θα επαναλαμβάνονταν.

Το σχέδιο που είχε καταθέσει η Ελλάδα πετσοκόβηκε αρκετά και αφαιρέθηκε από αυτό η αναφορά σε αυτοδιάθεση των Κυπρίων και αναφερόταν σε συνομιλίες.

Υστερα από δυο μέρες (**26.2.1957**) το ψήφισμα παρουσιάστηκε στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών συμφωνημένο και αποδεκτό από όλους. Οι **55** αντιπρόσωποι που παρέστησαν σ' αυτή ψήφισαν υπέρ. Μόνο μια αποχή υπήρξε.

Αναφερόταν στο ψήφισμα:

" Η Γενική Συνέλευση αφού εξέτασε το κυπριακό ζήτημα

κρίνοντας ότι η επίλυση του προβλήματος αυτού, απαιτεί ατμόσφαιρα ειρήνης και ελευθερίας έκφρασης

εκφράζει την ειλικρινή επιθυμία όπως εξευρεθεί ειρηνική, δημοκρατική και δίκαιη λύση, σύμφωνα προς τις αρχές και τους σκοπούς του χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, ως και την ελπίδα ότι οι διαπραγματεύσεις θα επαναληφθούν και συνεχισθούν προς τον σκοπό αυτό".

Το ψήφισμα ήταν το πρώτο που εξασφάλιζε η Κύπρος ύστερα από την τρίτη προσπάθεια και τον συνεχή αγώνα του Μακαρίου που εγκολπώθηκαν ζεστά οι Κυβερνήσεις Παπάγου και Καραμανλή.

Το ψήφισμα αποτελούσε συμβιβασμό. Δεν μιλούσε για το δικαίωμα αυτοδιάθεσης, αλλά τόνιζε την ανάγκη εξεύρεσης λύσης σύμφωνα με τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών που θεωρείτο ότι ικανοποιούσε σε κάποιο βαθμό τους κυπρίους.

Από την άλλη το ψήφισμα εισηγείτο διαπραγματεύσεις που επιδίωκε η Αγγλία με βάση συνταγματικό σχέδιο Ράντγκλιφ.

Ο υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Ευάγγελος Αβέρωφ εξέφρασε απόλυτη ικανοποίηση για το ψήφισμα και εξήγησε πως επιτεύχθηκε:

"Εχομεν κάθε λόγον να είμεθα ικανοποιημένοι. Ημείς ερμηνεύομεν το Ινδικόν ψήφισμα συμφώνως προς τον Καταστατικόν Χάρτην του ΟΗΕ. Αι αρχικάί διαπραγματεύσεις πρέπει να διεξαχθούν μεταξύ της Βρετανικής Κυβερνήσεως και της Κύπρου. Η Ελλάς δεν απέσυρε το αίτημα της αυτοδιαθέσεως, αλλά δεν ηθέλησε να πιέση την επιτροπήν όπως ψηφίση επ' αυτού. Πρέπει μέχρι του προσεχούς Σεπτεμβρίου, ότε συνέρχεται εκ νέου η Γενική Συνέλευση η Κύπρος να ζήση εν ειρήνη και αρμονία υπό δημοκρατικάς συνθήκας συμφώνως προς τας αρχάς του ΟΗΕ".

(Μεταγλώττιση)

"Εχουμε κάθε λόγο να είμαστε ικανοποιημένοι. Εμείς ερμηνεύουμε το Ινδικό ψήφισμα σύμφωνα προς τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ. Οι αρχικές διαπραγματεύσεις πρέπει να διεξαχθούν μεταξύ της Βρετανικής Κυβέρνησης και της Κύπρου. Η Ελλάδα δεν απέσυρε το αίτημα της αυτοδιάθεσης, αλλά δεν θέλησε να πιέσει την επιτροπή όπως ψηφίσει σ' αυτό. Πρέπει μέχρι του προσεχούς Σεπτεμβρίου, που συνέρχεται εκ νέου η Γενική Συνέλευση η Κύπρος να ζητήσει σε ειρήνη και αρμονία υπό δημοκρατικές συνθήκες σύμφωνα προς τις αρχές του ΟΗΕ".

Το ψήφισμα εισηγείτο έναρξη συνομιλιών. Αλλά στην Κύπρο κανένας δεν ήταν διατεθειμένος να συζητήσει το σχέδιο Ράνγκλιφ, γιατί όλοι από την Εθναρχία μέχρι και την ελληνική Κυβέρνηση και το Εργατικό Κόμμα ακόμα στη Βρετανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες ακόμα, τόνιζαν άλλοι επίσημα και άλλοι ανεπίσημα στα παρασκήνια, ότι μόνο ο Μακάριος μπορούσε να τις διεξαγάγει.